

№ 1/1993 Зводу законів

КОНСТИТУЦІЯ

ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

від 16 грудня 1992 р.

Зі змінами та доповненнями, внесеними конституційними законами: № 347/1997 Зводу законів
№ 300/2000 Зводу законів
№ 448/2001 Зводу законів
№ 395/2001 Зводу законів
№ 515/2002 Зводу законів
№ 319/2009 Зводу законів
71/2012 Зводу законів
71/2012 Зводу законів (частина)
та № 98/2013 Зводу законів.

Чеська національна рада ухвалила цей Конституційний закон:

ПРЕАМБУЛА

Ми, громадяни Чеської Республіки в Богемії, Моравії і Сілезії, в момент відновлення незалежної Чеської держави, вірні всім добрим традиціям стародавньої державності земель Чеської Корони, а також чехословацької державності, вирішили будувати, оберігати і розвивати Чеську Республіку в душі непорушних цінностей людської гідності та свободи як батьківщину рівноправних вільних громадян, які усвідомлюють свої обов'язки щодо інших і свою відповідальність перед суспільством, як вільну та демократичну державу, засновану на повазі до прав людини і принципах громадянського суспільства, як складову частину сім'ї демократичних держав Європи та світу, сповнені рішучості спільно оберігати та розвивати природні та культурні, матеріальні та духовні багатства, передані нам у спадок, сповнені рішучості дотримуватися всіх визнаних принципів правової держави, через своїх вільно обраних представників, ухвалюємо цю Конституцію Чеської Республіки.

ЧАСТИНА ПЕРША

Основні положення

Стаття 1

(1) Чеська Республіка є суверенною, унітарною, демократичною, правовою державою, заснованою на повазі до прав і свобод людини та громадянина.

(2) Чеська Республіка дотримується своїх зобов'язань відповідно до міжнародного права.

Стаття 2

(1) Народ є джерелом всієї державної влади; народ здійснює державну владу через органи законодавчої, виконавчої і судової влади.

(2) Конституційний закон може визначати умови, коли народ може здійснювати державну владу безпосередньо.

(3) Державна влада служить усім громадянам і може здійснюватися лише у випадках, в межах та у спосіб, передбачених законом.

(4) Кожен громадянин може робити те, що не заборонено законом, і ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.

Стаття 3

Складовою частиною конституційної системи Чеської Республіки є Хартія основних прав і свобод людини.

Стаття 4

Основні права та свободи знаходяться під захистом органів судової влади.

Стаття 5

Політична система ґрунтується на вільному і добровільному створенні та вільній конкуренції політичних партій,

які поважають основоположні демократичні принципи і відмовляються від насильства як засобу відстоювання своїх інтересів.

Стаття 6

Політичні рішення впливають з волі більшості, виявленої шляхом вільного голосування. При прийнятті рішень більшістю повинні враховуватися інтереси меншості.

Стаття 7

Держава дбає про ощадливе використання своїх природних ресурсів і охорону своїх природних багатств.

Стаття 8

Гарантується право автономних територіальних одиниць на самоврядування.

Стаття 9

- (1) Зміни та доповнення до цієї Конституції можуть вноситися лише шляхом прийняття конституційних законів.
- (2) Зміна основоположних принципів демократичної правової держави є неприпустимою.
- (3) Тлумаченням норм права не можна дозволити знищення чи створення загрози для основ демократичної держави.

Стаття 10

Оприлюднені міжнародні договори, ратифікація яких була погоджена Парламентом і відповідно до яких впливають зобов'язання для Чеської Республіки, є складовою частиною правового порядку; якщо міжнародним договором передбачено інше, ніж те, що передбачено законом, то перевагу мають положення міжнародного договору.

Стаття 10а

- (1) На підставі міжнародного договору окремі повноваження державних органів Чеської Республіки можуть бути передані міжнародній організації або установі.
- (2) Для ратифікації міжнародного договору відповідно до пункту 1 потрібна згода Парламенту, якщо тільки конституційний закон не передбачає, що ратифікація такого договору вимагає погодження на референдумі.

Стаття 10б

- (1) Уряд регулярно та завчасно інформує Парламент щодо питань, пов'язаних із зобов'язаннями, що впливають із членства Чеської Республіки в міжнародній організації або установі, зазначеній у статті 10а.
- (2) Палати Парламенту висловлюють свої думки щодо підготовлених рішень такої міжнародної організації або установи у порядку, встановленому їхніми регламентами.
- (3) Закон, що регулює принципи діяльності та відносин між обома палатами, а також зовнішніх відносин, може передати повноваження палат, відповідно до пункту 2, спільному для обох палат органу.

Стаття 11

Територія Чеської Республіки є неділимою, її державні кордони можуть бути змінені тільки конституційним законом.

Стаття 12

- (1) Умови набуття і припинення громадянства Чеської Республіки визначаються законом.
- (2) Ніхто не може бути позбавлений громадянства проти своєї волі.

Стаття 13

Столицею Чеської Республіки є місто Прага.

Стаття 14

- (1) Державними символами Чеської Республіки є малий і великий державний герб, державні кольори, державний прапор, штандарт Президента Республіки, державна печатка і державний гімн.
- (2) Державні символи та порядок їх використання регулюються законом.

ЧАСТИНА ДРУГА

Законодавча влада

Стаття 15

- (1) Законодавча влада в Чеській Республіці належить Парламенту.
- (2) Парламент складається з двох палат — Палати Депутатів і Сенату.

Стаття 16

- (1) До складу Палати Депутатів входять 200 депутатів, які обираються строком на чотири роки.
- (2) До складу Сенату входить 81 сенатор, які обираються строком на шість років. Одна третя сенаторів переобирається кожні два роки.

Стаття 17

- (1) Вибори до обох палат проводяться в період, що починається за тридцять днів до закінчення кожного виборчого строку і закінчується в день його закінчення.
- (2) У разі розпуску Палати Депутатів вибори до неї проводяться протягом шістдесяти днів з дня розпуску.

Стаття 18

- (1) Вибори до Палати Депутатів проводяться шляхом таємного голосування на основі загального, рівного і прямого виборчого права за принципом пропорційного представництва.
- (2) Вибори до Сенату проводяться шляхом таємного голосування на основі загального, рівного і прямого виборчого права за принципом мажоритарної системи.
- (3) Право голосу має кожен громадянин Чеської Республіки, який досяг 18 років.

Стаття 19

- (1) До Палати Депутатів може бути обраний кожен громадянин Чеської Республіки, який має право голосу та досяг 21 року.
- (2) До Сенату може бути обраний кожен громадянин Чеської Республіки, який має право голосу та досяг 40 років.
- (3) Депутати та сенатори набувають своїх повноважень в результаті обрання.

Стаття 20

Подальші умови здійснення виборчого права, організації виборів та їх судового оскарження встановлюються законом.

Стаття 21

Жодна особа не може бути одночасно членом обох палат Парламенту.

Стаття 22

- (1) Посада депутата або сенатора несумісна з посадою Президента Республіки, посадою судді, а також з іншими посадами, які визначаються законом.
- (2) Повноваження депутата або сенатора припиняються з дня вступу на посаду Президента Республіки, на посаду судді або на інші посади, несумісні з посадою депутата або сенатора.

Стаття 23

- (1) Депутати складають присягу на першому засіданні Палати Депутатів, в якому вони беруть участь.
- (2) Сенатори складають присягу на першому засіданні Сенату, в якому вони беруть участь.
- (3) Депутати та сенатори складають присягу такого змісту: «Присягаю на вірність Чеській Республіці. Присягаю дотримуватися її Конституції і законів. Присягаю своєю честю, що буду виконувати свої обов'язки в інтересах всього народу, керуючись своїми знаннями та совістю».

Стаття 24

Депутати та сенатори можуть скласти свої повноваження шляхом подання особистої заяви, зробленої на

засіданні палати, до складу якої вони входять. Якщо серйозні обставини перешкоджають їм зробити це, вони подають заяву про складення повноважень у порядку, передбаченому законом.

Стаття 25

Повноваження депутата або сенатора припиняються у разі:

- a) його відмови скласти присягу або складення присяги з обмовками,
- b) закінчення строку, на який він був обраний,
- c) складення ним своїх повноважень,
- d) втрати ним права обіймати посаду,
- e) для депутатів — у разі розпуску Палати Депутатів,
- f) виникнення несумісності посад, передбаченої статтею 22.

Стаття 26

Депутати та сенатори виконують свої обов'язки особисто згідно з присягою; вони не зв'язані в своїй діяльності іншими наказами та вказівками.

Стаття 27

(1) Депутат або сенатор не може бути притягнутий до юридичної відповідальності за голосування в Палаті Депутатів або Сенаті, або в їх органах.

(2) Депутат або сенатор не може бути притягнутий до кримінальної відповідальності за виступ в Палаті Депутатів або Сенаті, або в їх органах. Депутат або сенатор несе дисциплінарну відповідальність тільки перед тією палатою, до складу якої він входить.

(3) У справах про адміністративні правопорушення депутат або сенатор несе дисциплінарну відповідальність тільки перед тією палатою, до складу якої він входить, якщо законом не передбачено інше.

(4) Депутат або сенатор не може бути притягнутий до кримінальної відповідальності без згоди палати, до складу якої він входить. Якщо палата не надала згоди, кримінальне переслідування припиняється на час виконання повноважень.

(5) Депутат або сенатор може бути заарештований тільки в тому випадку, якщо він затриманий під час скоєння злочину або безпосередньо після його скоєння. Орган, який здійснив затримання, зобов'язаний негайно повідомити про це Голову палати, до складу якої входить затриманий; якщо протягом 24 годин з моменту затримання Голова палати не дасть згоду на передачу затриманого до суду, орган, який здійснив затримання, зобов'язаний звільнити його. На найближчому засіданні палати приймається остаточне рішення щодо допустимості притягнення його до кримінальної відповідальності.

Стаття 28

Депутат або сенатор має право відмовитися давати свідчення щодо фактів, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, в тому числі і після припинення повноважень депутата або сенатора.

Стаття 29

(1) Палата Депутатів обирає і відкликає свого голову та заступників голови.

(2) Сенат обирає і відкликає свого голову і заступників голови.

Стаття 30

(1) Для розслідування справ, що становлять суспільний інтерес, Палата Депутатів може створювати слідчі комісії, якщо цього вимагає щонайменше п'ята частина всіх депутатів.

(2) Процедура розгляду комісією регулюється законом.

Стаття 31

(1) Кожна палата формує комітети та комісії як свої органи

(2) Діяльність комітетів і комісій регулюється законом.

Стаття 32

Депутат або сенатор, який є членом Уряду, не може бути головою або заступником голови Палати Депутатів або Сенату, а також членом парламентського комітету, слідчої комісії або комісії.

Стаття 33

(1) У разі розпуску Палати Депутатів, Сенат уповноважений ухвалювати законодавчі заходи з невідкладних питань, які б за стандартних умов мали бути урегульовані прийняттям закону.

(2) Водночас Сенат не уповноважений ухвалювати законодавчі заходи щодо Конституції, державного бюджету, державного підсумкового звіту, закону про вибори або затвердження міжнародних договорів, передбачених статтею 10.

(3) Пропозиції щодо ухвалення таких законодавчих заходів може вносити до Сенату лише Уряд.

(4) Законодавчі заходи Сенату підписують Голова Сенату, Президент Республіки і Прем'єр-міністр; порядок їх оприлюднення не відрізняється від порядку оприлюднення законів.

(5) Законодавчі заходи Сенату повинні бути ратифіковані Палатою Депутатів на її першому засіданні. Якщо Палата Депутатів не ратифікує їх, вони втрачають чинність.

Стаття 34

(1) Палати засідають на постійній основі. Президент Республіки скликає засідання Палати Депутатів таким чином, щоб воно відкрилося не пізніше, ніж через тридцять днів після виборів; якщо Президент цього не зробить, Палата Депутатів збирається на тридцятий день після виборів.

(2) Засідання палати може бути перервано відповідною постановою. Загальна кількість днів у році, на яку може бути оголошена перерва у засіданнях, не може перевищувати ста двадцяти днів.

(3) Під час перерви в роботі засідань голова Палати Депутатів або Сенату може скликати відповідні палати раніше встановленого строку. Таке рішення він приймає завжди на вимогу Президента Республіки, Уряду або не менше п'ятої частини членів відповідної палати.

(4) Засідання Палати Депутатів завершується після завершення терміну її обрання або в зв'язку з її розпуском.

Стаття 35

(1) Президент Республіки може розпустити Палату Депутатів, якщо:

a) Палата Депутатів не висловила довіру новопризначеному Уряду, Прем'єр-міністра якого призначив Президент Республіки за пропозицією Голови Палати Депутатів,

b) Палата Депутатів протягом трьох місяців не може ухвалити рішення щодо урядового законопроекту, з розглядом якого пов'язане обговорення питання про висловлення довіри Уряду,

c) засідання Палати Депутатів було відкладене на довший строк, ніж це допустимо,

d) протягом більш як трьох місяців у Палаті Депутатів немає кворуму, хоча робота засідань Палати Депутатів не була перервана та Палата протягом цього періоду неодноразово скликала на засідання.

(2) Президент Республіки розпускає Палату Депутатів, якщо Палата Депутатів запропонує йому відповідну постанову, яку підтримує більшість у три п'ятих голосів від загального числа депутатів.

(3) Палата Депутатів не може бути розпущена в останні три місяці строку повноважень депутатів.

Стаття 36

Засідання палат проводяться відкрито. Закриті засідання можуть проводитися тільки за умов, визначених законом.

Стаття 37

(1) Спільні засідання палат скликає Голова Палати Депутатів.

(2) Спільні засідання палат проводяться відповідно до регламенту Палати Депутатів.

Стаття 38

(1) Члени Уряду мають право бути присутніми на засіданнях обох палат, їх комітетів і комісій. На їхню вимогу їм завжди надається слово.

(2) Члени Уряду зобов'язані особисто з'явитися на засідання Палати Депутатів, якщо Палата Депутатів ухвалить таке рішення. Це правило діє і щодо засідань комітетів, комісій або слідчих комісій, однак на засідання цих органів член Уряду може делегувати свого заступника або іншого члена Уряду, якщо його особиста участь прямо не вимагається.

Стаття 39

(1) Палати здатні приймати рішення за присутності не менше однієї третини їх складу.

(2) Якщо цією Конституцією не передбачено інше, для прийняття постанови в кожній з палат необхідна згода більшості присутніх депутатів або сенаторів.

(3) Згода більшості всіх депутатів і більшості всіх сенаторів необхідна для прийняття постанови про оголошення воєнного стану, або про надання згоди на направлення Збройних сил Чеської Республіки за межі території Чеської Республіки, або про розміщення збройних сил інших держав на території Чеської Республіки, а також для прийняття постанови про участь Чеської Республіки в оборонних системах міжнародної організації, членом якої є Чеська Республіка.

(4) Для прийняття конституційного закону або для надання згоди на ратифікацію міжнародних договорів, зазначених у пункті 1 статті 10а, необхідна згода трьох п'ятих усіх присутніх депутатів і трьох п'ятих усіх присутніх сенаторів.

Стаття 40

Для прийняття закону про вибори, закону, що регулює принципи діяльності та відносин між обома палатами, а також зовнішніх відносин, або закону, що вводить в дію регламент Сенату, необхідне схвалення як Палати Депутатів, так і Сенату.

Стаття 41

(1) Законопроекти вносяться до Палати Депутатів.

(2) Законопроекти можуть вноситися депутатами, групами депутатів, Сенатом, Урядом або радою вищої одиниці територіального самоврядування.

Стаття 42

(1) Законопроекти про державний бюджет і державний підсумковий звіт вносяться Урядом.

(2) Ці законопроекти розглядаються на відкритому засіданні, і рішення щодо них приймається тільки Палатою Депутатів.

Стаття 43

(1) Парламент приймає рішення про оголошення воєнного стану, у випадку нападу на Чеську Республіку, або якщо це необхідно для виконання зобов'язань, які випливають з міжнародних договорів про колективний захист від агресії.

(2) Парламент приймає рішення про участь Чеської Республіки в оборонних системах міжнародної організації, членом якої є Чеська Республіка.

(3) Парламент дає згоду на:

a) направлення Збройних сил Чеської Республіки за межі території Чеської Республіки,

b) перебування збройних сил інших держав на території Чеської Республіки, якщо такі рішення не належать до компетенції Уряду.

(4) Уряд може прийняти рішення про направлення Збройних сил Чеської Республіки за межі території Чеської Республіки та про дозвіл на перебування збройних сил інших держав на території Чеської Республіки на строк не більше 60 днів, якщо йдеться про:

a) виконання зобов'язань за міжнародними договорами про колективний захист від агресії,

b) участь в операціях з підтримання миру на підставі рішення міжнародної організації, членом якої є Чеська Республіка, за умови згоди приймаючої держави,

c) участь у рятувальних операціях у разі стихійного лиха, промислових або екологічних аварій.

(5) Уряд може також приймати рішення про:

a) проходження збройних сил інших держав через територію Чеської Республіки і повітряний простір над територією Чеської Республіки,

b) участь Збройних сил Чеської Республіки у військових навчаннях за межами території Чеської Республіки та про участь збройних сил інших держав у військових навчаннях на території Чеської Республіки.

(6) Уряд невідкладно інформує обидві палати Парламенту про будь-які рішення, прийняті ним відповідно до пунктів 4 та 5. Парламент може скасувати рішення Уряду; щоб скасувати таке рішення Уряду, достатньо постанови про незгоду однієї з палат, ухваленої більшістю голосів усіх членів палати.

Стаття 44

(1) Уряд має право брати участь в обговоренні всіх законопроектів.

(2) Якщо Уряд не висловив свою думку щодо законопроекту протягом тридцяти днів з дня його внесення, законопроект вважається схваленим Урядом.

(3) Уряд має право вимагати від Палати Депутатів завершення розгляду внесеного Урядом законопроекту протягом трьох місяців з дня його внесення за умови, що з розглядом такого законопроекту пов'язаний запит про надання вотуму довіри Уряду.

Стаття 45

Схвалені Палатою Депутатів законопроекти без зайвої затримки передаються до Сенату.

Стаття 46

(1) Сенат розглядає законопроекти і приймає рішення щодо них протягом тридцяти днів з дня їх внесення на розгляд.

(2) Сенат своєю постановою приймає законопроект, відхиляє його, повертає до Палати Депутатів із запропонованими поправками або заявляє про свій намір не розглядати його.

(3) Якщо Сенат не заявить про свій намір протягом строку, встановленого пунктом 1, законопроект вважається прийнятим.

Стаття 47

(1) Якщо Сенат відхиляє законопроект, Палата Депутатів проводить повторне голосування щодо нього. Законопроект вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини всіх депутатів.

(2) Якщо Сенат повертає законопроект до Палати Депутатів із запропонованими поправками, Палата Депутатів виносить на голосування затверджену Сенатом редакцію законопроекту. Законопроект приймається постановою Палати Депутатів.

(3) Якщо Палата Депутатів не приймає затверджену Сенатом редакцію законопроекту, то проводиться повторне голосування по законопроекту в тій редакції, в якій він був переданий до Сенату. Законопроект вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини всіх депутатів

(4) Якщо Палата Депутатів розглядає відхилений або повернутий законопроект, внесення поправок до нього не допускається.

Стаття 48

Якщо Сенат заявляє про свій намір не розглядати законопроект, він вважається прийнятим на підставі цієї постанови.

Стаття 49

Для ратифікації наступних міжнародних договорів:

- a) які стосуються прав або обов'язків осіб,
  - b) союзницьких, мирних договорів або договорів іншого політичного характеру,
  - c) на підставі яких Чеська Республіка стає членом міжнародної організації,
  - d) загальноекономічного характеру,
  - e) щодо інших питань, які регулюються законом,
- необхідна згода обох палат Парламенту.

Стаття 50

(1) За винятком конституційних законів, Президент Республіки має право повернути прийняті закони з обґрунтуванням причин протягом п'ятнадцяти днів з дня їх подання йому на розгляд.

(2) Палата Депутатів проводить повторне голосування щодо повернутих законів. Внесення поправок не допускається. Якщо Палата Депутатів більшістю всіх депутатів проголосує за прийняття закону, закон підлягає оприлюдненню. В іншому випадку закон вважається неприйнятим.

Стаття 51

Прийняті закони підписуються Головою Палати Депутатів, Президентом Республіки і Прем'єр-міністром.

Стаття 52

- (1) Закони набирають чинності їх оприлюдненням.
- (2) Порядок оприлюднення законів і міжнародних договорів встановлюється законом.

Стаття 53

- (1) Кожний депутат має право звернутися до Уряду або його членів із запитом щодо питань, які належать до їхньої компетенції.
- (2) Члени Уряду, до яких був направлений депутатський запит, зобов'язані відповісти на нього протягом тридцяти днів з дня його направлення.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Виконавча влада

Президент Республіки

Стаття 54

- (1) Президент Республіки є главою держави.
- (2) Президент Республіки обирається шляхом прямих виборів.
- (3) Президент Республіки не несе юридичної відповідальності в рамках виконання своїх повноважень.

Стаття 55

Президент Республіки вступає на посаду з моменту складення присяги. Термін повноважень Президента Республіки становить п'ять років і починається з дня складення ним присяги.

Стаття 56

(1) Вибори Президента проводяться у формі таємного голосування на основі загального, рівного і прямого виборчого права.

(2) Обраним на посаду Президента Республіки вважається кандидат, який отримав більше половини дійсних голосів виборців, що взяли участь у голосуванні. У разі відсутності такого кандидата через чотирнадцять днів після початку першого туру виборів проводиться другий тур виборів, до якого виходять два кандидати, які отримали найбільшу кількість дійсних голосів у першому турі виборів. Якщо кандидати набрали однакову кількість дійсних голосів виборців, до другого туру проходять всі кандидати, які отримали найбільшу кількість дійсних голосів виборців, що мають право голосу, а якщо таких кандидатів менше двох, до другого туру проходять також кандидати, які набрали другу за величиною кількість дійсних голосів виборців, що мають право голосу.

(3) У другому турі виборів обраним Президентом Республіки вважається кандидат, який отримав найбільшу кількість дійсних голосів виборців, що мають право голосу. Якщо таких кандидатів виявиться більше, то Президента Республіки обрано не буде й упродовж десяти днів буде оголошено термін нових виборів Президента Республіки.

(4) Якщо кандидат, який пройшов до другого туру виборів, втратив право бути обраним Президентом Республіки перед другим туром виборів або відмовився від права балотуватися на посаду Президента Республіки, до другого туру виборів проходить кандидат, який отримав у першому турі виборів наступну найбільшу за величиною кількість дійсних голосів виборців, які мають право голосу. Другий тур виборів проводиться також у випадку, якщо до другого туру виборів виходить лише один кандидат.

(5) Кожен громадянин Чеської Республіки, який досяг 18 років, має право висунути кандидата за умови, що таке висунання буде підтримано петицією, яка збрала підписи щонайменше 50 000 громадян Чеської Республіки з правом голосу на виборах Президента Республіки. Кандидата може висунути група щонайменше двадцяти депутатів або щонайменше десяти сенаторів.

(6) Право голосу має кожен громадянин Чеської Республіки, який досяг 18 років.

(7) Вибори Президента проводяться протягом останніх шістдесяти днів терміну повноважень чинного Президента, але не пізніше ніж за тридцять днів до закінчення терміну повноважень чинного Президента Республіки. Якщо посада Президента звільняється, вибори Президента проводяться протягом дев'яноста днів.

(8) Вибори Президента Республіки призначаються Головою Сенату Парламенту Чеської Республіки не пізніше, ніж за дев'яносто днів до їх проведення. Якщо посада Президента Республіки звільняється, Голова Сенату Чеської Республіки призначає вибори Президента Республіки не пізніше, ніж через десять днів після цього, та одночасно не

пізніше, ніж за вісімдесят днів до проведення виборів.

(9) Якщо посада Голови Сенату звільняється, вибори Президента Республіки призначаються Головою Палати Депутатів.

Стаття 57

(1) Головою Сенату може бути обраний громадянин, який має право бути обраним до Сенату.

(2) Ніхто не може бути обраним Головою Сенату більше двох разів поспіль.

Стаття 58

Інші умови здійснення виборчого права на виборах Президента Республіки, а також особливості процесу висунання кандидатів на посаду Президента Республіки, призначення і проведення виборів Президента Республіки та оголошення їх результатів, а також судового оскарження встановлюються законом.

Стаття 59

(1) Новообраний Президент складає присягу перед Головою Сенату на спільному засіданні обох палат.

(2) Новообраний Президент складає таку присягу: «Присягаю на вірність Чеській Республіці. Присягаю дотримуватися її Конституції і законів. Присягаю своєю честю, що буду виконувати свої обов'язки в інтересах всього народу, керуючись своїми знаннями та совістю».

Стаття 60

Якщо новообраний президент відмовляється скласти присягу або складає її з обмовками, він вважається таким, що не був обраний.

Стаття 61

Президент Республіки може скласти свої повноваження шляхом подання Голові Сенату заяви про відставку.

Стаття 62

Президент Республіки

- a) призначає та звільняє Прем'єр-міністра та інших членів Уряду і приймає їх відставку, відкликає Уряд і приймає його відставку,
- b) скликає засідання Палати Депутатів,
- c) може розпустити Палату Депутатів,
- d) покладає на Уряд, відставку якого він прийняв або який він відкликав, тимчасове виконання обов'язків до призначення нового Уряду,
- e) призначає суддів Конституційного суду, його голову та заступників голови,
- f) призначає голову та заступників голови Верховного суду з числа його суддів,
- g) прощає або пом'якшує призначені судами покарання та знімає судимості,
- h) має право повернути на доопрацювання Парламенту прийнятий закон, за винятком конституційних законів,
- i) підписує закони,
- j) призначає голову та заступника голови Головного контрольного управління,
- k) призначає членів Банківської ради Чеського національного банку.

Стаття 63

(1) Крім того, Президент Республіки:

- a) представляє державу у зовнішніх відносинах,
- b) веде переговори і ратифікує міжнародні договори; може делегувати ведення переговорів щодо міжнародних договорів Уряду або, за його згодою, окремим його членам,
- c) є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил,
- d) приймає глав дипломатичних представництв,

- е) призначає та відкликає глав дипломатичних представництв,
- ф) призначає вибори до Палати Депутатів і Сенату,
- г) призначає на посади та підвищує у званні генералів,
- h) може присвоювати та вручати державні нагороди, якщо ці повноваження не будуть передані іншому органу,
- і) призначає суддів,
- j) приймає рішення про непорушення кримінального провадження чи про припинення вже порушеного кримінального провадження,
- к) має право оголосити амністію.

(2) Президенту Республіки також належить виконувати повноваження, які прямо не вказані в конституційних законах, але передбачені законом.

(3) Рішення Президента Республіки, прийняті відповідно до пунктів 1 та 2, вступають в силу після їх підписання Прем'єр-міністром або призначеним ним членом Уряду.

(4) Уряд несе відповідальність за рішення Президента Республіки, які потребують контрасигнації Прем'єр-міністра або уповноваженого ним члена Уряду.

Стаття 64

(1) Президент Республіки має право брати участь у засіданнях обох палат Парламенту, а також їх комітетів і комісій. На його вимогу йому має бути будь-коли надано слово.

(2) Президент Республіки має право брати участь у засіданнях Уряду, вимагати від Уряду або його членів звітів, обговорювати з Урядом або його членами питання, що належать до їхньої компетенції.

Стаття 65

(1) Президент Республіки в період виконання своїх повноважень не може бути затриманий, притягнутий до кримінальної відповідальності, а також притягнутий до відповідальності за адміністративні правопорушення.

(2) Сенат може за згодою Палати Депутатів звернутися до Конституційного Суду з конституційним позовом до Президента Республіки у державній зраді, грубому порушенні Конституції або інших основ конституційного ладу; державною зрадою визнається будь-яка діяльність Президента Республіки, спрямована проти суверенітету і цілісності Республіки, а також проти демократичного ладу Республіки. На підставі конституційного позову Конституційний Суд може прийняти рішення про відсторонення Президента Республіки від посади та про позбавлення подальшого права обіймати цю посаду.

(3) Питання подання конституційного позову з боку Сенату ініціюється за згоди трьох п'ятих голосів присутніх сенаторів. Для того, щоб Палата Депутатів дала згоду на конституційне обвинувачення, потрібна згода трьох п'ятих голосів всіх депутатів; якщо Палата Депутатів не дасть свою згоду протягом трьох місяців з дня, коли Сенат звернувся за згодою, то згода вважається не наданою.

Стаття 66

Якщо посада Президента Республіки звільняється, а новий Президент Республіки ще не обраний або не склав присягу, а також якщо Президент Республіки з поважних причин не може виконувати свої обов'язки і якщо Палата Депутатів і Сенат приймуть відповідну постанову, виконання обов'язків Президента Республіки, передбачених підпунктами а) - е) та h) - к) пункту 1 статті 63 та пунктом 2 статті 63, покладається на Прем'єр-міністра. У будь-який період, коли Прем'єр-міністр виконує вищезазначені обов'язки Президента, виконання обов'язків, передбачених підпунктами а) - е) та к) статті 62, а також підпунктом f) пункту 1 статті 63, якщо йдеться про оголошення виборів до Сенату, покладається на Голову Палати Депутатів; якщо посада Президента звільняється в період, коли Палата Депутатів розпущена, виконання цих обов'язків покладається на Голову Сенату, який також виконує обов'язки Президента в той час, коли Прем'єр-міністр виконує визначені обов'язки Президента Республіки згідно зі статтею 63, пункт 1, підпункт f), якщо йдеться про оголошення виборів до Палати Депутатів.

Уряд

Стаття 67

(1) Уряд є найвищим органом виконавчої влади.

(2) До складу Уряду входять Прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри та міністри.

Стаття 68

(1) Уряд відповідальний перед Палатою Депутатів.

(2) Президент Республіки призначає Прем'єр-міністра та за його поданням призначає інших членів Уряду і доручає їм керівництво міністерствами або іншими відомствами.

(3) Протягом тридцяти днів після свого призначення Уряд виступає перед Палатою Депутатів і просить про надання йому вотуму довіри.

(4) Якщо новопризначений Уряд не отримає вотуму довіри від Палати Депутатів, то процедура, передбачена пунктами 2 та 3, проводиться повторно. Якщо призначений з другої спроби Уряд не отримає вотум довіри від Палати Депутатів, Президент Республіки призначає Прем'єр-міністра за пропозицією Голови Палати Депутатів.

(5) В інших випадках Президент Республіки за пропозицією Прем'єр-міністра призначає і відкликає інших членів Уряду та доручає їм керівництво міністерствами або іншими відомствами.

Стаття 69

(1) Член Уряду складає присягу перед Президентом Республіки.

(2) Члени Уряду складають таку присягу: «Присягаю на вірність Чеській Республіці. Присягаю дотримуватися її Конституції і законів та втілювати їх у життя. Присягаю своєю честю, що буду сумлінно виконувати свої обов'язки та не буду зловживати своїм становищем».

Стаття 70

Члени Уряду не мають права займатися діяльністю, характер якої несумісний з виконанням обов'язків міністра. Детальні положення визначаються законом.

Стаття 71

Уряд може звернутися до Палати Депутатів з проханням про надання вотуму довіри.

Стаття 72

(1) Палата Депутатів може прийняти рішення про надання вотуму недовіри Уряду.

(2) Питання про надання вотуму недовіри Уряду розглядається Палатою Депутатів за письмовою пропозицією, внесеною не менше ніж п'ятдесятьма депутатами. Для прийняття цього рішення потрібна згода більшості від загального складу депутатів.

Стаття 73

(1) Прем'єр-міністр подає заяву про відставку Президенту Республіки. Інші члени Уряду подають Президенту Республіки заяви про відставку через Прем'єр-міністра.

(2) Уряд подає у відставку, якщо Палата Депутатів відхилила його прохання про надання вотуму довіри або у разі прийняття Палатою Депутатів рішення про надання вотуму недовіри. Уряд подає у відставку після установчого засідання новообраної Палати Депутатів.

(3) Якщо Уряд подає у відставку відповідно до пункту 2, Президент Республіки приймає її.

Стаття 74

Президент Республіки відкликає членів Уряду за пропозицією Прем'єр-міністра.

Стаття 75

Президент Республіки відкликає Уряд, який не подав у відставку, хоча був зобов'язаний це зробити.

Стаття 76

(1) Уряд приймає рішення колегіально.

(2) Для прийняття постанови Урядом необхідна згода більшості від загального складу його членів.

Стаття 77

(1) Прем'єр-міністр організовує діяльність Уряду, головує на його засіданнях, виступає від його імені та виконує інші обов'язки, покладені на нього цією Конституцією або іншими законами.

(2) Обов'язки Прем'єр-міністра може виконувати віце-прем'єр-міністр або інший член Уряду за дорученням Прем'єр-міністра.

Стаття 78

З метою виконання та в межах закону Уряд уповноважений видавати розпорядження. Такі розпорядження підписуються Прем'єр-міністром і відповідним членом Уряду.

Стаття 79

(1) Створення міністерств та інших адміністративних установ, а також визначення їх повноважень може здійснюватися тільки на підставі закону.

(2) Правовідносини державних службовців міністерств та інших адміністративних установ визначаються законом.

(3) Міністерства, інші адміністративні установи та органи одиниць територіального самоврядування можуть видавати нормативно-правові акти на підставі та в межах закону, якщо вони уповноважені на це законом.

Стаття 80

(1) Прокуратура підтримує державне обвинувачення в судовому провадженні, а також виконує інші завдання, якщо це передбачено законом.

(2) Статус і повноваження прокуратури визначаються законом.

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА

Судова влада

Стаття 81

Судову владу іменем Республіки здійснюють незалежні суди.

Стаття 82

(1) Судді при виконанні своїх обов'язків є незалежними. Ніхто не має права посягати на їх неупередженість.

(2) Суддя не може бути всупереч своїй волі відкликаний із займаної посади або переведений до іншого суду; виключення з цього правила, насамперед пов'язані з дисциплінарною відповідальністю, визначаються законом.

(3) Посада судді несумісна з посадою Президента Республіки, члена Парламенту, а також з будь-якою іншою посадою в органах державного управління; законом визначаються інші види діяльності, несумісні з виконанням суддівських обов'язків.

Конституційний Суд

Стаття 83

Конституційний Суд є судовим органом, відповідальним за захист конституційності.

Стаття 84

(1) Конституційний Суд складається з 15 суддів, які призначаються на десятирічний строк.

(2) Суддів Конституційного Суду призначає Президент Республіки за згодою Сенату.

(3) Суддею Конституційного Суду може бути призначений громадянин, який має бездоганну репутацію, право бути обраним до Сенату, вищу юридичну освіту і стаж роботи за юридичною професією щонайменше десять років.

Стаття 85

(1) Суддя Конституційного Суду починає виконання своїх обов'язків з моменту складення присяги перед Президентом Республіки.

(2) Суддя Конституційного Суду складає присягу такого змісту: «Присягаю своєю честю та совістю, що буду захищати непорушність природних прав людини і прав громадянина, дотримуватися конституційних законів та приймати рішення незалежно та неупереджено відповідно до своїх найкращих переконань».

(3) Якщо суддя відмовиться складати присягу або складе присягу з обмовками, такий суддя вважатиметься не призначеним.

Стаття 86

(1) Суддя Конституційного Суду може бути притягнутий до кримінальної відповідальності лише за згодою Сенату. Якщо Сенат не дає згоду на притягнення до кримінальної відповідальності, таке притягнення до кримінальної відповідальності припиняється на час виконання повноважень судді Конституційного Суду.

(2) Суддя Конституційного Суду може бути заарештований лише у випадку, якщо він був затриманий під час скоєння злочинного діяння або безпосередньо після його скоєння. Орган, який здійснив арешт, зобов'язаний негайно повідомити про це Голову Сенату; якщо протягом 24 годин з моменту затримання Голова Сенату не дасть згоду на передачу затриманого судді до суду, орган, який здійснив затримання, зобов'язаний звільнити його. На найближчому засіданні Сенату приймається остаточне рішення щодо допустимості притягнення його до кримінальної відповідальності.

(3) Суддя Конституційного Суду має право відмовитися давати свідчення щодо фактів, які стали йому відомі у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, в тому числі і після припинення повноважень судді Конституційного Суду.

Стаття 87

(1) Конституційний Суд приймає рішення про:

- a) скасування законів або їх окремих положень, якщо вони суперечать конституційному ладу,
- b) скасування інших нормативно-правових актів або їх окремих положень, якщо вони суперечать конституційному ладу або закону,
- c) конституційні скарги ради одиниці територіального самоврядування щодо незаконного втручання з боку держави,
- d) конституційні скарги щодо прийняття остаточних рішень або інших втручань органів державної влади, що порушують гарантовані Конституцією основні права та свободи,
- e) апеляційне оскарження рішень щодо результатів обрання депутата або сенатора,
- f) у разі виникнення сумнівів щодо втрати права обіймати посаду або несумісності іншої посади або діяльності з виконанням обов'язків депутата або сенатора відповідно до статті 25,
- g) конституційний позов, висунутий Сенатом проти Президента Республіки відповідно до пункту 2 статті 65,
- h) скасування за пропозицією Президента Республіки спільної постанови Палати Депутатів і Сенату відповідно до статті 66,
- i) заходи, необхідні для виконання рішення міжнародного суду, обов'язкового до виконання Чеською Республікою, якщо воно не може бути виконане іншим способом,
- j) відповідність постанови про розпуск політичної партії або інших постанов, що стосуються діяльності політичної партії, конституційним законам або іншим законам,
- k) спори про компетенцію між державними органами та органами одиниць територіального самоврядування, якщо ці повноваження не належать за законом до компетенції іншого органу.

(2) Конституційний Суд оцінює відповідність міжнародного договору згідно зі статтею 10а або статтею 49 конституційному ладу Республіки перед його ратифікацією. Міжнародний договір не може бути ратифікований до прийняття рішення Конституційним Судом.

(3) Законом може бути передбачено, що замість Конституційного Суду Вищий адміністративний суд має право приймати рішення про:

- a) скасування інших нормативно-правових актів або їх окремих положень, якщо вони суперечать закону; таке скасування не стосується законів,
- b) спори про компетенцію між державними органами та органами одиниць територіального самоврядування, якщо ці повноваження не належать за законом до компетенції іншого органу.

Стаття 88

(1) Закон визначає, хто і за яких умов має право звертатися до Конституційного Суду з клопотанням про відкриття провадження у справі, а також встановлює інші правила судочинства в Конституційному Суді.

(2) У своїх рішеннях судді Конституційного Суду зобов'язані керуватися лише принципами конституційного ладу та законом відповідно до пункту 1.

Стаття 89

(1) Рішення Конституційного Суду підлягають виконанню з моменту їх проголошення у встановленому законом порядку, якщо Конституційний суд не прийме іншого рішення щодо порядку виконання.

(2) Рішення Конституційного Суду, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами та особами.

(3) Рішення Конституційного Суду про визнання міжнародного договору таким, що суперечить конституційному ладу, відповідно до пункту 2 статті 87 унеможлиблює ратифікацію цього договору до усунення цієї невідповідності.

Суди

Стаття 90

Суди покликані насамперед забезпечувати захист прав у встановленому законом порядку. Тільки суд виносить рішення про вину у вчиненні кримінального правопорушення та покарання.

Стаття 91

(1) Судова система складається з Верховного Суду, Вищого адміністративного суду, вищих, обласних і районних судів. Законом може бути встановлена інша назва судів.

(2) Компетенція та організація судів визначаються законом.

Стаття 92

Верховний Суд є найвищим судовим органом з питань, які належать до компетенції судів, за винятком питань, які вирішуються Конституційним Судом або Вищим адміністративним судом.

Стаття 93

(1) Судді призначаються Президентом Республіки на необмежений строк. Вони починають виконання своїх обов'язків з моменту складення присяги.

(2) Суддею може бути призначений громадянин, який має бездоганну репутацію та вищу юридичну освіту. Інші кваліфікаційні вимоги та процедури встановлюються законом.

Стаття 94

(1) Закон визначає справи, в яких судді приймають рішення колегіально, та склад колегії. Всі інші справи судді розглядають одноособово.

(2) Законом може бути визначено, у яких справах і в якому порядку інші громадяни долучаються разом з суддями до процесу ухвалення рішення суду.

Стаття 95

(1) При ухваленні рішень судді зобов'язані керуватися законами і міжнародними договорами, які є частиною правопорядку; вони мають право оцінювати відповідність інших нормативно-правових актів закону або такому міжнародному договору.

(2) Якщо суд дійде висновку, що закон, який підлягає застосуванню при вирішенні справи, суперечить конституційному ладу, він передає справу на розгляд Конституційного Суду.

Стаття 96

(1) Всі учасники судового процесу мають рівні права в суді.

(2) Розгляд справ у судах відбувається в усній формі та на відкритому засіданні; винятки з цього правила встановлюються законом. Судові рішення завжди оголошуються публічно.

ЧАСТИНА П'ЯТА

Головне контрольне управління

Стаття 97

(1) Головне контрольне управління є незалежним органом. Управління здійснює контроль за управлінням державним майном і виконанням державного бюджету.

(2) Голову та заступника голови Головного контрольного управління призначає Президент Республіки за поданням Палати Депутатів.

(3) Правовий статус, повноваження та організаційна структура, а також інші детальні положення визначаються законом.

ЧАСТИНА ШОСТА

Чеський національний банк

Стаття 98

(1) Чеський національний банк є державним центральним банком. Його основною метою є підтримка цінової стабільності; втручання в його діяльність допускається лише на підставі закону.

(2) Статус і повноваження Банку, а також більш детальні положення визначаються законом.

ЧАСТИНА СЬОМА

Територіальне самоврядування

Стаття 99

Чеська Республіка поділяється на муніципалітети, які є основними одиницями територіального самоврядування, і на регіони, які є вищими одиницями територіального самоврядування.

Стаття 100

(1) Одиницями територіального самоврядування є територіальні об'єднання громадян з правом на самоврядування. Законом визначаються випадки, коли вони є адміністративними районами.

(2) Муніципалітети завжди входять до складу вищої одиниці територіального самоврядування.

(3) Вищі одиниці територіального самоврядування можуть створюватися або ліквідуватися лише конституційним законом.

Стаття 101

(1) Рада муніципалітету здійснює управління муніципалітетом самостійно.

(2) Рада вищої одиниці територіального самоврядування здійснює управління такою одиницею самостійно.

(3) Одиниці територіального самоврядування є публічно-правовими корпораціями, які можуть мати власне майно та управляти своїми справами на основі власного бюджету.

(4) Держава може втручатися у справи одиниці територіального самоврядування лише тоді, коли це необхідно для захисту закону, та в порядку, визначеному законом.

Стаття 102

(1) Члени ради обираються таємним голосуванням на основі загального, рівного та прямого виборчого права.

(2) Члени ради обираються на чотири роки. Обставини, за яких достроково призначаються нові вибори до ради, визначаються законом.

Стаття 103

[Скасована]

Стаття 104

(1) Повноваження ради встановлюються лише законом.

(2) Рада муніципалітету приймає рішення з питань самоврядування, якщо такі питання не належать за законом до компетенції ради вищої одиниці територіального самоврядування.

(3) Рада в межах своєї компетенції може видавати загальнообов'язкові постанови.

Стаття 105

Здійснення функцій державного управління може делегуватися органам місцевого самоврядування лише в тому випадку, якщо це передбачено законом.

ЧАСТИНА ВОСЬМА

Перехідні та прикінцеві положення

Стаття 106

(1) З дня набуття чинності цією Конституцією Чеська національна рада стає Палатою Депутатів, термін повноважень якої закінчується 6 червня 1996 року.

(2) До обрання Сенату відповідно до цієї Конституції обов'язки Сенату виконує Тимчасовий сенат. Тимчасовий сенат створюється в порядку, передбаченому конституційним законом. До набуття чинності цим законом обов'язки Сенату виконує Палата Депутатів.

(3) Палата Депутатів не може бути розпущена, поки вона виконує обов'язки Сенату відповідно до пункту 2.

(4) До прийняття законів, що встановлюють регламент обох палат, кожна палата діє відповідно до регламенту Чеської національної ради.

Стаття 107

(1) Закон про вибори до Сенату встановлює для перших виборів до Сенату спосіб визначення того, яка третина сенаторів має дворічний термін повноважень, а яка третина сенаторів має чотирирічний термін повноважень.

(2) Президент Республіки скликає засідання Сенату таким чином, щоб його відкриття відбулося не пізніше ніж через тридцять днів після виборів; якщо він цього не зробить, Сенат збирається через тридцять днів після виборів.

Стаття 108

Уряд Чеської Республіки, призначений після виборів 1992 року і виконуючий свої обов'язки на день набуття чинності цією Конституцією, вважається урядом, призначеним відповідно до цієї Конституції.

Стаття 109

До моменту створення прокуратури її обов'язки виконує Прокуратура Чеської Республіки.

Стаття 110

До 31 грудня 1993 року до судової системи також належать військові суди.

Стаття 111

Судді всіх судів Чеської Республіки, які перебувають на посаді на день набуття чинності цією Конституцією, вважаються суддями, призначеними відповідно до Конституції Чеської Республіки.

Стаття 112

(1) Конституційна система Чеської Республіки складається з цієї Конституції, Хартії основних прав і свобод, конституційних законів, прийнятих відповідно до цієї Конституції і тих конституційних законів Національних зборів Чехословацької Республіки, Федеральних зборів Чехословацької Соціалістичної Республіки та Чеської національної ради, які визначають державні кордони Чеської Республіки, а також конституційних законів Чеської національної ради, прийнятих після 6 червня 1992 року.

(2) Чинні до цього часу Конституція, Конституційний закон про Чехословацьку Федерацію, конституційні закони, якими вносилися зміни та доповнення до них, а також Конституційний закон Чеської національної ради № 67/1990 Зводу законів про державні символи Чеської Республіки, втрачають чинність.

(3) Інші конституційні закони, чинні на території Чеської Республіки на день набуття чинності цією Конституцією, мають силу закону.

Стаття 113

Ця Конституція набирає чинності 1 січня 1993 року.

Угде, підпис

Клаус, підпис